

زندگی نامه خدمات علمی و فرهنگی
شیخ عبدالعسیب نهانی (شیخ العراقین)

مؤلف: علی قنبریان (محقق)

سرشناسه: قنبریان، علی، ۱۳۶۰ - عنوان و نام پدیدآور: زندگی نامه و خدمات علمی و فرهنگی شیخ عبدالحسین تهرانی (شیخ العراقین) / مؤلف: علی قنبریان (فیاض)؛ به سفارش مؤسسه فرهنگی و هنری «نوین پژوهش فیاض».

مشخصات نشر: تهران: میراث فرهیختگان، ۱۳۹۶. مشخصات ظاهری: ۳۲۰ ص. شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۹۸-۲۳-۸

وضعیت فهرست نویسی: فیفا، یادداشت: کتابنامه: ص ۲۸۹-۲۹۰.

موضوع: شیخ العراقین، عبدالحسین بن علی، - ۱۲۸۶ق.

موضوع: ه. نهجاء و علما -- ایران -- همدان -- سرگذشتنامه

موضوع: 'Ulama -- Iran -- Hamadan -- Biography

شناسه افزوده: مؤسسه فرهنگی - هنری نوین پژوهش فیاض.

رده بندی کنگره: BP۱۵۵ / ش ۷۸، ۱۳۹۶ ق، رده بندی دیویی: ۹۹۸/۲۹۷

شماره کتابشناسی ملی: ۵۰.۳۷۱.

زندگی نامه و خدمات علمی و فرهنگی

شیخ عبدالحسین تهرانی (شیخ العراقین)

مؤلف: علی قنبریان (فیاض)

طرح جلد و صفحه آرایی: مؤسسه فرهنگی هنری «نوین پژوهش فیاض»

ناشر: میراث فرهیختگان

به سفارش: مؤسسه فرهنگی هنری «نوین پژوهش فیاض»

چاپ اول / اسفند ۱۳۹۶ شمسی / شمارگان: ۵۰۰ نسخه

بهاء: ۱۷۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۹۸-۲۳-۸

فهرست مطالب

مقدمه مؤلف.....	۱۰
فصل اول: زندگانی شیخ عبدالحسین.....	۱۳
مقدمه فصل اول.....	۱۳
ولادت و نشو و نما.....	۱۴
لقب شیخ العراقین.....	۱۶
منا، مفهوم.....	۱۶
چرا به شیخ عبدالحسین، شیخ العراقین گفته می شود؟.....	۱۶
اساتید و شاگردان.....	۱۹
آثار علمی.....	۲۴
۱. تقریرات محدث نوری.....	۲۴
۲. طبقات الرواة.....	۲۴
۳. حاشیه بر رساله نخبه.....	۲۵
۴. تصحیح کتاب «کشف الغطاء».....	۲۵
۵. مصباح النجاة فی اسرار الصلاة.....	۲۵
۶. ترجمه نجات العباد.....	۲۶
۷. پاسخ تهرانی به داماد.....	۲۶
۸. اصول الفقه.....	۲۷
۹. شرح شرایع الاسلام.....	۲۷
۱۰. کتاب الاجازة.....	۲۹
۱۱. وصیت نامه.....	۳۱
احداث و بازسازی مراکز دینی و فرهنگی.....	۳۱
چرا شیخ عبدالحسین جهت بازسازی عتبات.....	۳۲

۳۳		روایای صادق از شیخ‌العراقین
۳۵		شیخ‌العراقین و امیرکبیر
۳۶		چگونگی آشنا شدن امیرکبیر با شیخ‌العراقین
۳۹		ارجاع محاکمات شرعی به شیخ‌العراقین
۴۲		وصی امیرکبیر
۴۴		تعیین حاکمان شهرها با مشورت و چاره‌جویی شیخ‌العراقین
۴۶		فرزندان شیخ
۴۷		از دیدگاه امامان و مجتهدان
۵۲		مبارزه با باییت و تنبلیت
۵۴		وقف‌نامه مادر امیرکبیر و وصیت شیخ‌العراقین
۵۵		بررسی وصیت شیخ‌العراقین
۶۴		بررسی وقف‌نامه مادر امیرکبیر
۶۹		وفات
۶۹		تتمه
۷۰		نتیجه‌گیری از مطالب فصل اول
۷۱		فصل دوم: خدمات فرهنگی شیخ عبدالحسین
۷۱		مقدمه فصل دوم
۷۲		۱. مدرسه و کتابخانه در کربلا:
۷۳		۲. بازسازی عتبات عالیات در کربلا:
۷۶		رخدادی قابل تأمل هنگام توسعه صحن مطهر
۷۷		۳. تعیین و احداث آرامگاه مختار بن ابی عبید ثقفی
۷۹		۴. خدمات در کاظمین و سامرا:
۸۱		کرامتی از مرحوم شیخ عبدالحسین تهرانی

۸۲	کرامتی دیگر در سامرا
۸۳	۵. تجدید بنای مقبره حجر بن عدی
۸۳	۶. سد کربلا
۸۴	۷. مسجد و مدرسه شیخ عبدالحسین در تهران
۸۵	نتیجه گیری فصل دوم
۸۷	فصل سوم: خدمات علمی شیخ عبدالحسین
۸۷	مقدمه: بل سوم
۸۸	۱. تقریرات محدث رری
۸۹	۲. طبقات الرواة
۹۰	۳. حاشیه بر رساله نجاة العباد
۹۱	۴. تصحیح کتاب «کشف الغطاء»
۹۲	۵. مصباح النجاة فی اسرار الصلاة
۹۴	۶. ترجمه نجاة العباد
۹۵	نسخه های «نجاة العباد»
۱۰۰	آیا «ترجمه نجاة العباد» همان رساله
۱۰۰	تتمه
۱۰۲	تصاویر نسخ
۱۰۹	۷. پاسخ تهرانی به داماد
۱۱۱	۸. اصول الفقه
۱۱۸	۹. شرح شرایع الاسلام
۱۲۱	۱۰. کتاب الاجازة
۱۲۵	۱۱. وصیت نامه
۱۲۸	بررسی سند تسلیم

- فرزند شیخ عبدالحسین و رساله معراج المحبة..... ۱۳۲
- نتیجه گیری فصل سوم..... ۱۳۶
- فصل چهارم: مسجد و حوزه علمیه شیخ عبدالحسین..... ۱۳۷
- مقدمه فصل چهارم..... ۱۳۷
- قسمت اول: مسجد و حوزه..... ۱۳۸
- وصیت امیرکبیر..... ۱۳۸
- قضیه حرار خانه اعتضادالسلطنه..... ۱۴۰
- وضع و اسلوب..... ۱۴۲
- موقوفات مسجد و مدرسه شیخ عبدالحسین..... ۱۴۷
- واعظان، ائمه جماعت، اساتید، طلاب مسجد..... ۱۶۷
- مسجد و مدرسه شیخ عبدالحسین مکانی جهت جنبش..... ۱۷۰
- بررسی تاریخ احداث و تجدید بنای مدرسه و مسجد..... ۱۷۳
- قسمت دوم: متولیان، اساتید و دانش آموختگان..... ۱۷۸
۱. آقا میرزا علی اکبر اردکانی یزدی..... ۱۷۸
۲. محمد حسن بن جعفر قمی..... ۱۷۹
۳. آیت الله حاج میرزا مهدی انگجی..... ۱۸۰
۴. آیت الله سیدهادی خسروشاهی..... ۱۸۱
۵. آیت الله عباسعلی اسلامی..... ۱۹۲
۶. آیت الله سیدباقر خسروشاهی..... ۲۰۲
۷. آیت الله حاج سید محمد جواد علوی طباطبانی بروجردی..... ۲۰۹
۸. آیت الله حاج شیخ عزیزالله عطاردی..... ۲۱۷
۹. اسدالله بادامچیان..... ۲۲۱
۱۰. دکتر محمد ملکی..... ۲۲۲

۱۱. حجت الاسلام و المسلمین رضا شریفی ۲۲۸
۱۲. حجت الاسلام حسن شریفی ۲۳۰
۱۳. حجت الاسلام و المسلمین ابراهیم خلیل نبی زاده ۲۳۳
۱۴. میر علی اکبر قره سیدی رومیانی ۲۳۴
۱۵. حجت الاسلام حسن خد اشاهی ۲۵۴
۱۶. حجت الاسلام محمّد غلامی ۲۷۳
۱۷. حجت الاسلام و المسلمین رضا یادگاری ۲۷۶
۱۸. حجت الاسلام محمد سلطانی ۲۷۸
۱۹. حجت الاسلام و المسلمین محمّد رضائی نسب (تهرانی) ۲۸۱
۲۰. حجت الاسلام علی آخربان ۲۸۳
- فعالیت های انجام شده در مباحث پژوهش حوزه علمیه شیخ عبدالحسین رحمته الله
از تاریخ ۹۳/۰۶/۲۷ الی ۱۳۹۴/۰۴/۲۸ ش ۲۸۳
۲۱. حجت الاسلام مهدی خالقی ۲۹۷
۲۲. اکبر گودرزی ۳۰۴
- نتیجه گیری فصل چهارم ۳۰۸
- منابع و مأخذ کتاب ۳۰۹
- کتاب ها ۳۰۹
- مقالات ۳۱۶
- مصاحبه ها ۳۱۷
- منابع اینترنتی ۳۱۸

مقدمه مؤلف

بسم الله الرحمن الرحيم

بررسی زندگانی و دوران حیات بزرگان، ثمرات و فواید بسیار داشته و به علل و اسباب توفیقات علمی و فرهنگی آن‌ها پی می‌بریم. بی‌تردید نقش شخصیت‌های تأثیرگذار دینی، علمی و تاریخی، در حیات فرهنگی و اجتماعی امروز ما مهم و قابل توجه است و شناختن ابعاد زندگی آنان می‌تواند سرفصل بسیاری از پژوهش‌های عمیق در حوزه‌های مختلف برای امروز ما باشد. و گرامی داشت یاد و خاطره آنان، که از گران‌بهارترین میراث فرهنگی و معنوی این مرز و بوم و مکتب پرافتخار تشیع می‌باشند علاوه بر تقدیر از مقام عالم، رهبر، راهنمای راه ما در آینده نیز خواهد بود.

در این کتاب به معرفی و تبیین زندگانی یکی از این شخصیت‌های تأثیرگذار می‌پردازیم که در وادی تألیف و تالیف، فقه و فقاہت، تدریس و شاگردپروی، برطرف کردن شبهات فرق باطل و مقابله با آنان و تأثیرگذاری بر دنیای سیاست در عصر قاجار، نقشی بی‌بدیل داشته‌اند. این گوهر گران‌مایه علم و ادب و فرهنگ، عالم ساعی و تلاش‌گر آیت‌الله حاج شیخ عبدالحسین تبریزی، باشند که در راه اعتلای دین و فرهنگ از هیچ کوششی دریغ نکردند و گویا سبک را در این زمینه از هم‌عصران خود ربودند. ایشان نه تنها در بُعد علمی (تحصیل، تدریس، تحقیق) و پرورش شاگردان بزرگی همچون محدث نوری، اهتمام داشته‌اند بلکه در ابعاد دیگری همچون مبارزه با فرق ضاله (باییت و بهائیت)، احداث و بازسازی مراکز دینی و فرهنگی، خدماتی داشته‌اند.

در این پژوهش در تبیین شخصیت شیخ عبدالحسین، به مباحث ذیل پرداخته می‌شود:

— زندگانی شیخ عبدالحسین؛

— خدمات فرهنگی شیخ عبدالحسین؛

— تبیین و بررسی احداث و بازسازی اماکن دینی و علمی توسط شیخ‌العراقین؛

— حوزه و مسجد شیخ عبدالحسین تهرانی.

در این کتاب سعی کرده ایم علاوه بر بررسی شخصیت شیخ عبدالحسین به مناسبت های مختلف مطالبی را در اختیار خوانندگان گرامی قرار دهیم که هم جنبه تاریخی، دینی، علمی، فرهنگی، ادبی و انتقادی داشته باشد و هم برای اهل تحقیق و دانش مفید واقع گردد و هم برای اهل منبر، وعاظ و گویندگان مذهبی مورد استفاده قرار گیرد. ضمناً تمام مطالب کتاب مستند به مدارک و بدون مبالغه و عین حقیقت می باشد و گاه در پاره ای از موارد سعی شده است مصاحبه شفاهی از افراد اهل اطلاع صورت گیرد تا در انتهای هر چه بهتر این مجموعه مؤثر باشد. کنکاش و تبیین زندگانی ایشان، به صورت کتابخانه ای و میدانی (مصاحبه و بازدید از اماکن و...) بوده است. از خداوند بزرگ برای مدتی که ما را در نشر این مجموعه یاری نمودند، سعادت و موفقیت در راه ترویج مناسب تری و خدمت به جامعه مسلمین را مسئلت می نمایم.

در آخر گفته عبد الوهاب طباطبایی در انتهای طومار ادعیه خطاب به میرزا نبی خان را می آورم: «امید که چشم از معایش پوشند و گاه های این مخلص مفلس را به مشتی زر یاد نمایند».

علی قنبریان، دانش آموخته حوزه شیخ عبدالحسین

تهران، مسجد همت، ۱۳۹۶/۱۱/۲۸ ش

